

Голові Разової спеціалізованої вченої ради
1/23 Львівського державного університету
фізичної культури ім. Івана Боберського,
д-ру педагогічних наук, професору Данилевич М.В.

Відгук

офіційного опонента доктора наук з фізичного виховання та спорту, професора Дорошенка Едуарда Юрійовича на дисертаційну роботу Лисейка Костянтина Володимировича на тему «Розвиток ігрових видів спорту в територіальних громадах Івано-Франківської області», яка подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

Актуальність теми. Процеси децентралізації, які розпочалися в Україні в 2014 році, охоплюють усі сфери діяльності людини і визначають значущість їх регулювання об'єднаними територіальними громадами. Фізична культура і масовий спорт є провідним компонентом збереження та відновлення здоров'я, формування здорового способу життя та залучення до оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних верств населення. Додаткової актуальності теми дисертаційного дослідження додає воєнний стан в Україні, який введено у зв'язку з із збройною агресією РФ проти Незалежної України – значні верстви населення об'єднаних територіальних громад України потребують психологічної, реабілітаційної та рекреаційної допомоги, у тому числі, засобами оздоровчої фізичної культури і масового спорту. Вищезазначене свідчить про актуальність і своєчасність рецензованого дисертаційного дослідження.

Тема дисертаційного дослідження має загальнонаціональну значущість унаслідок спрямованості на реалізацію розпорядження Кабінету Міністрів України № 333-р від 01.04.2014 року «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні», Законів України «Про внесення змін до Закону України «Про співробітництво територіальних громад» щодо упорядкування окремих питань співробітництва територіальних громад» № 2867-IX від 12.01.2023 року, «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (Відомості Верховної Ради, 2015 рік, № 13, ст. 91), у поточній редакції від 14.05.2020 року (підстава 562-IX).

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій. Дисертаційна робота викладена на 194 сторінках основного тексту, складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел (253 джерела, серед яких 15 латиницею) і додатків; містить 20 таблиць і 15 рисунків. Дисертація викладена державною мовою, є логічною за структурою розкриття наукового матеріалу. Методи дослідження є адекватними для вирішення завдань дисертації, формулювання структурних компонентів (мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження, тощо) є логічним і повним, що дозволяє констатувати остаточну завершеність наукової роботи К.В. Лисейка.

У першому розділі «Сутність та передумови формування ігрових видів спорту за різних форм управління сферою фізичної культури і спорту» автором

систематизовано та узагальнено наукові дані, які стосуються особливостей процесів децентралізації в сфері фізичної культури і спорту України, проаналізовано проблемні питання розвитку ігрових видів спорту в Україні, визначено проблеми і перспективи розвитку ігрових видів спорту на загальнонаціональному, регіональному і місцевому рівнях. Показано, що зміни в системі управління фізичною культурою і спортом в умовах децентралізації влади повинні розглядатися з позицій соціально-економічної значущості та організаційно-суб'єктної взаємодії на рівні окремих адміністративно-територіальних одиниць (об'єднаних територіальних громад).

У другому розділі «Методи та організація дослідження» автором подано загальну характеристику використаних методів дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення, аналіз документальних матеріалів, метод експертного оцінювання та методи математичної статистики. Надано опис їх конкретного застосування у взаємозв'язку з етапами дослідження (2019-2023).

У третьому розділі «Основні показники розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області» автором представлено зміст цільових соціальних програм розвитку фізичної культури та спорту; проведено вивчення базових показників розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області (2019-2021) з визначенням структури пріоритетних видів спорту (2017-2022) і кількісних характеристик спортивних змагань і навчально-тренувальних зборів з ігрових видів спорту в Івано-Франківській області (2020-2022).

У четвертому розділі «Обґрунтування перспективних напрямків розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області» на підставі застосування інформативних методик та експертного опитування автором було з'ясовано проблеми і переваги зовнішнього середовища для діяльності асоціацій (федерацій) з ігрових видів спорту в Івано-Франківській області (методика PEST), пріоритетні проблеми й перспективи розвитку та забезпечення їх діяльності (методика SWOT) та основні цілі діяльності асоціацій (федерацій) з ігрових видів спорту в (методика SMART). На підставі вищезазначеного, проведено обґрунтування перспективних напрямків діяльності суб'єктів (об'єднаних територіальних громад) із розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області.

Серед переваг зовнішнього середовища автором визначено наступні: популяризацію здорового способу життя, діяльність керівництва федерації з видів спорту, будівництво спортивних об'єктів, оптимізацію системи оподаткування, активність батьків, впровадження світових практик та цифровізацію; серед недоліків – воєнну агресію з боку РФ і воєнний стан в Україні, вертикальну систему управління, політичний PR та корупцію, недостатність фінансування, інфляцію та економічну кризу, зниження рівня соціальної зацікавленості та зменшення інновацій.

У п'ятому розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» автором проведено аналіз, обговорення, узагальнення та систематизацію даних, які отримані на різних етапах дослідження, а також їх порівняльний аналіз з науковими результатами фахівців галузі.

За темою дисертаційного дослідження опубліковано 13 наукових праць, з яких, 10 статей у фахових наукових виданнях України, у яких викладено основні наукові

результати дисертації, та 3 праці апробаційного характеру, які наведені у додатку Б. Аналіз опублікованих праць свідчить, що основні наукові результати дисертаційного дослідження викладено у п'яти фахових наукових виданнях України (категорія Б), які входять до міжнародних наукометричних баз даних, а саме:

- «Науковий часопис НПУ імені М.П Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)» – 5 статей, Index Copernicus, Crossref, Open Access, et al.

- «Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура» – 2 статті, Google Scholar, Vernadsky National Library of Ukraine;

- «Спортивний вісник Придніпров'я» – 1 стаття, Index Copernicus, Google Scholar, Vernadsky National Library of Ukraine, et al.;

- «Спортивна наука та здоров'я людини» – 1 стаття, Index Copernicus, Google Scholar, WorldCat, et al.;

- «Фізичне виховання та спорт» – 1 стаття, Index Copernicus, Crossref.

В опублікованих зі співавторами працях К.В. Лисейку належать наукова ідея, планування й організація досліджень, нагромадження наукової інформації та її аналіз, обговорення даних, інтерпретація та узагальнення отриманих результатів.

Крім цього, у науковому виданні «Фізичне виховання та спорт» опубліковано статтю Лисейко, К., Яців, Я.М., Пітин, М.П., Синиця, А.В., П'ятничук, Г.О., & Маланюк, Л.Б. (2023). Проблеми та перспективи розвитку ігрових видів спорту в івано-франківській області. *Фізичне виховання та спорт*, (1), 111-121. <https://doi.org/10.26661/2663-5925-2023-1-15>, яка за термінами підготовки кваліфікаційної роботи не увійшла до переліку наукових праць автора за темою дисертації, але додатково свідчить про високу публікаційну активність К.В. Лисейка у досліджуваній науковій проблематиці.

Також зазначаємо, що наукові результати дисертаційного дослідження належним чином апробовані у заходах національного та міжнародного рівнів, а саме: на Всеукраїнській науково-практичній он-лайн конференції «Фізичне виховання, спорт та здоров'я людини: досвід, проблеми, перспективи» (цикл Анохінські читання) (Київ, 2021), Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Фізична культура в університетській освіті: інновації, досвід та перспективи розвитку в умовах сучасності» (Дніпро, 2022), III Регіональній науково-практичній конференції «Фізична культура в школі: стан і перспективи розвитку» (Івано-Франківськ, 2022), IV Міжнародній науково-практичній конференції «Фізична культура і спорт: досвід та перспективи» (Чернівці, 2023), XIV Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні проблеми та перспективи розвитку фізичного виховання, здоров'я і професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури та спорту» (Київ, 2023) та конференції кафедри спортивно-педагогічних дисциплін Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (2021, 2022).

Практична значущість дисертаційного дослідження полягає у теоретичному та емпіричному обґрунтуванні шляхів розвитку ігрових видів спорту, на масовому рівні, розробці та експертній перевірці напрямків розвитку ігрових видів спорту в умовах децентралізації влади в Івано-Франківській області; з'ясуванні особливостей

діяльності організаційних структур Івано-Франківщини (державного та громадського підпорядкування) щодо розвитку ігрових видів спорту.

Результати дослідження впроваджено у практичну діяльність Управління спорту та молодіжної політики Івано-Франківської обласної адміністрації, Івано-Франківської обласної асоціації футболу, Федерації настільного тенісу Івано-Франківської області та Федерації волейболу Івано-Франківської області; освітній процес здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 017 Фізична культура і спорту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, про що свідчать відповідні акти впровадження (Додатки А1-А4).

Автором дисертації визначено наступні позиції наукової новизни дослідження:

- уперше визначено структуру, зміст та ефективність діяльності суб'єктів розвитку ігрових видів спорту Івано-Франківській області в умовах децентралізації влади в Україні. Визначено зміст цільових соціальних програм розвитку фізичної культури та спорту, структуру пріоритетних видів спорту та базові показники розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області (динаміку кількості навчальних груп та спортсменів на різних етапах багаторічного вдосконалення й різної кваліфікації, фахівців залучених до підготовки спортсменів в ігрових видах);

- уперше визначено проблеми та переваги зовнішнього середовища, перспективи розвитку та забезпечення й виокремлено основні цілі (короткострокові та довгострокові) у діяльності федерацій з ігрових видів спорту в Івано-Франківській області;

- удосконалено обґрунтування напрямків розвитку ігрових видів спорту на місцевому рівні, що передбачають реалізацію якісної маркетингової діяльності, активізацію залучення засобів масової комунікації та забезпечення фінансування через меценатство, спонсорство та фандрайзинг суб'єктами розвитку ігрових видів спорту в територіальних громадах Івано-Франківської області;

- удосконалено наукові дані про структуру та зміст нормативно-правового та програмно-нормативного забезпечення діяльності міських та обласних спортивних федерацій, громадських організацій, спортивних клубів у напрямку розвитку ігрових видів спорту;

- набули подальшого розвитку відомості про сутність, передумови та особливості впливу чинників об'єктивного та суб'єктивного характеру на розвиток ігрових видів спорту на теренах Івано-Франківської області при різних формах організації управління фізичною культурою та спортом.

Комплексний аналіз текстової частини дисертації та наукових публікацій її автора дозволяє констатувати відсутність наукового плагіату, фальсифікації та фабрикації наукових даних, що додатково підтверджується матеріалами перевірки дисертації на плагіат фахівцями Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського (програма StrikePlagiarism, протокол від 19.05.2023 року).

На підставі результатів оцінки наукового рівня дисертації та наукових публікацій її автора, констатуємо, що за позиціями новизни представлених теоретичних та експериментальних результатів наукових досліджень, їх наукової обґрунтованості, рівня виконання поставленого наукового завдання та оволодіння

науковою методологією, дисертація відповідає вимогам стосовно присудження наукового ступеня доктора філософії галузі знань 01 Освіта/Педагогіка зі спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

Також дисертація містить деякі недоліки і дискусійні моменти, які не впливають на її загальну високу оцінку та не знижують її високого наукового рівня.

1. У підрозділі 1.3. «Проблеми та перспективи розвитку ігрових видів спорту в національному, регіональному та місцевому контексті» (стор. 52-61) бажано було б додатково висвітлити діяльність обласних асоціацій (федерацій) з ігрових видів спорту стосовно підвищення кваліфікації та ліцензування тренерів дитячо-юнацького та аматорського рівнів, яка набула поширення в останні роки, переважним чином, у футболі (Українська асоціація футболу) та у баскетболі (Федерація баскетболу України). На нашу думку, зазначений механізм також є ефективним напрямом розвитку ігрових видів спорту в об'єднаних територіальних громадах України, крім цього, ці програми частково фінансуються за рахунок країн Європейського Союзу – членів УЄФА та ФІБА(Європа).

2. У підрозділі 3.1. «Зміст цільових соціальних програм розвитку фізичної культури та спорту в Івано-Франківській області» (стор. 73) автор використовує словосполучення «галузь фізичної культури і спорту» і «сфера фізичної культури і спорту». На нашу думку, у наукових кваліфікаційних роботах більш доречним є використання словосполучення «сфера фізичної культури і спорту». Більш того дисертація виконана у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, у цьому контексті, використання словосполучення «галузь фізичної культури і спорту» може призвести до певних труднощів у сприйнятті.

3. Також у підрозділі 3.1. «Зміст цільових соціальних програм розвитку фізичної культури та спорту в Івано-Франківській області» (стор. 76; рис. 3.1. Темпи приросту ...) автор використовує термін «прирост». На нашу думку, у цьому контексті, краще застосувати інший термін, наприклад «зростання» або «підвищення», тощо.

4. У розділі 3 «Основні показники розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області» (стор. 71-130) автором проведено ґрунтовний аналіз показників розвитку ігрових видів спорту, з диференціацією цих показників стосовно «основного» виду спорту та його модифікацій (футбол – футзал; баскетбол «5 на 5» – баскетбол «3 на 3») у контексті їх розвитку в об'єднаних територіальних громадах. На нашу думку, також значущим, було б надати аналогічні дані стосовно волейболу та його модифікацій «пляжного волейболу», «паркового волейболу», які мають високий рівень популярності у широких верств населення і можуть активно розвиватися у рекреаційних локаціях – у парках відпочинку, на берегах водойм, тощо.

5. У розділі 4 «Обґрунтування перспективних напрямків розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області» (стор. 131-196) автором проведено детальний аналіз із застосуванням методів SWOT-аналізу, PEST-аналізу і визначення SMART-цілей. Також логічним, на нашу думку, було б проаналізувати міжнародний досвід аналогічних проєктів, наприклад, ефективний розвиток баскетболу у Литві, що дозволило б зробити порівняльний аналіз з кращими закордонними проєктами і

конкретизувати переваги і недоліки аналогічних українських проєктів з розвитку ігрових видів спорту у конкретному регіоні країни.

6. У розділі 5 «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» (стор. 197-208), при загальній характеристиці результатів дослідження, на нашу думку, також доречним, була б характеристика глобальних факторів, які, безпосередньо, впливають на розвиток ігрових видів спорту в об'єднаних територіальних громадах Івано-Франківської області – пандемія COVID-19 і збройна агресія РФ проти Незалежної України, яка спричинила масову міграцію широких верств населення України.

Зазначені зауваження і недоліки є, у значному ступені, дискусійними і впливають на загальну високу оцінку дисертаційного дослідження.

Висновок. Дисертаційна робота «Розвиток ігрових видів спорту в територіальних громадах Івано-Франківської області» є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну стосовно обґрунтування напрямків розвитку ігрових видів спорту в об'єднаних територіальних громадах Івано-Франківської області, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (зі змінами), «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), а її автор, Лисейко Костянтин Володимирович, заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Офіційний опонент:

доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор,
завідувач кафедри фізичної реабілітації, спортивної медицини,
фізичного виховання і здоров'я
Запорізького державного медико-фармацевтичного університету
Міністерства охорони здоров'я України



ПІДТВЕРДЖУЮ

Наказом до кадрів Запорізького державного
фармацевтичного університету

08 2023 р. Підпис

Олена Павлиш

Дорошенко Едуард Юрійович